

ลมเปลี่ยนทิศ พัดโลกเปลี่ยนทาง

โดย ดร.รักษ วรรกิจโกศาทร

กรรมการผู้จัดการ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

บทความฉบับนี้ถือเป็นฉบับปฐมฤกษ์ของผม ก่อนอื่นผมต้องขอฝากเนื้อฝากตัวกับผู้อ่านทุกท่านอย่างเป็นทางการ นะครับ ผมรู้สึกยินดีเป็นอย่างมากที่ได้มีโอกาสมาแชร์ประสบการณ์เกี่ยวกับมุมมองด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนแก่ทุกท่าน ผมหวังว่าจะเป็นประโยชน์กับทุกท่านไม่มากนักน้อยน่ะครับ

ปี 2566 จะเป็นอีกหนึ่งปีที่ไม่ง่ายสำหรับผู้ประกอบการที่ทำการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ เนื่องจากเศรษฐกิจโลกที่มีแนวโน้มชะลอตัว โดย IMF คาดว่าเศรษฐกิจโลกปี 2566 จะโตเพียง 2.7% (คาดการณ์ ณ ตุลาคม 2565) ต่ำสุดในรอบ 21 ปี (ไม่นับรวมปีที่เกิดวิกฤต) ขณะที่การค้าโลกก็มีแนวโน้มเติบโตเหลือ 2.0% ต่ำสุดในรอบ 3 ปี ขณะที่มุมมองต่อเศรษฐกิจโลกอยู่ในทิศทางที่แย่งกว่าคาดการณ์เดิมหรือที่เรียกว่า Downside Risk ลงเรื่อยๆ ล่าสุดธนาคารโลก (World Bank) ก็ได้มีการปรับลดคาดการณ์เศรษฐกิจโลกเหลือขยายตัวเพียง 1.7% อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางสถานการณ์ที่ดูอึมครึมข้างต้น ผมได้สังเกตเห็น Movement ของบริษัทหรือภาคที่หันทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปใน 4 มิติ ซึ่งหากเรามองดีๆ จะมีโอกาสซ่อนอยู่ไม่น้อยเช่นกัน ดังนี้

1. จาก “North” สู่ “South” ผมกำลังหมายถึงแม่เหล็กในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลกจะเปลี่ยนจากซีกโลกเหนือมาสู่ซีกโลกใต้ สะท้อนได้จากการที่ IMF คาดการณ์ (ณ ตุลาคม 2565) ว่า ในช่วง 5 ปีถัดจากนี้ (ปี 2566-2570) เศรษฐกิจของแอฟริกา อินเดีย และอาเซียน-5 (อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย และเวียดนาม) มีแนวโน้มเติบโตเฉลี่ยถึง 4.1% 6.5% และ 5.1% ตามลำดับ สูงกว่าประเทศมหาอำนาจในซีกโลกเหนือทั้งสหรัฐฯ และ EU ที่จะโตเพียง 1.6% และ 1.5% ตามลำดับ รวมถึงเศรษฐกิจจีนก็มีแนวโน้มโตเฉลี่ยเพียง 4.6% ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในทศวรรษที่ผ่านมาอยู่มาก ไม่เพียงเท่านั้น การค้าของประเทศซีกโลกใต้ในช่วงปี 2564-2569 ของทั้งอาเซียน เอเชียใต้ และแอฟริกา จะก้าวขึ้นมาเป็น Top3 ของโลกด้วยอัตราขยายตัวที่ 5.6% 5.0% และ 4.4% ตามลำดับ สูงกว่าการค้าของอเมริกาเหนือ จีน และ EU ที่มีแนวโน้มเติบโตเฉลี่ยราว 3% เท่านั้น

2. จาก “Fair Trade” สู่ “Friend Trade” หมายถึง การค้าโลกที่เคยยึดหลักการความเท่าเทียมจะถูกเปลี่ยนเป็นระบบเพื่อนช่วยเพื่อนมากขึ้น หลังโลกถูกแบ่งเป็น 2 ขั้ว (Decoupling) ด้านหนึ่งนำโดยสหรัฐฯ และชาติพันธมิตรอย่างยุโรป ขณะที่อีกด้านหนึ่งมีจีนและรัสเซียเป็นหัวเรือใหญ่ สิ่งที่เกิดขึ้นทำให้การตัดสินใจของหลายประเทศอาจใช้เหตุผลทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมาสร้างกติกาหรือข้อกำหนดต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องการค้าที่เห็นได้จากตัวอย่างการห้ามบริษัทสหรัฐฯ ขายชิปขั้นสูงให้จีน รวมถึงสหรัฐฯ และ EU ไม่ซื้อน้ำมันจากรัสเซีย ขณะที่รัสเซียเองก็ขายน้ำมันราคาถูกให้จีนและอินเดีย สถานการณ์ดังกล่าวทำให้การค้าโลกในระยะถัดไปอาจเผชิญกับมาตรการกีดกันที่มีใช้ภาษี (Non-Tariff Barriers) และสงครามราคา (Price War) เพิ่มขึ้น

3. จาก “Global” สู่ “Regional Supply Chain” เราจะเห็นห่วงโซ่อุปทานโลกสั่นลงจากปัญหาเชิงโครงสร้างการผลิตที่สะสมมาตั้งแต่วิกฤต COVID-19 สืบเนื่องมาถึงสถานการณ์ Decoupling ที่รุนแรงขึ้น ส่งผลให้การผลิตของประเทศที่พึ่งพาวัตถุดิบจากต่างประเทศในสัดส่วนสูงเกิดภาวะชะงักงันจากปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบ ราคาวัตุดิบแพงขึ้น และการขนส่งติดขัด สถานการณ์ดังกล่าวทำให้บรรดาผู้ผลิตทั่วโลกพยายามลดหรือตัดทอนกระบวนการผลิตของตนให้สั้นลง โดยเฉพาะการหันมาพึ่งพา Supplier ภายในประเทศและในภูมิภาคเดียวกันมากขึ้น

4. จาก “Currency War” สู่ “Inflation War” ในอดีตที่หลายประเทศพยายามแข่งขันกันลดค่าเงินเพื่อหวังกระตุ้นการส่งออก แต่ในปัจจุบันมากกว่า 80% ของประเทศทั่วโลกกลับปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายเพื่อหวังให้ค่าเงินของตนแข็งค่ามากขึ้น ซึ่งจะมีส่วนช่วยลดต้นทุนการนำเข้าและบรรเทาให้เงินเฟ้อลดลงในที่สุด อย่างไรก็ตาม หากสถานการณ์ดังกล่าวกินเวลานานเกินไปจะกดดันกำลังซื้อและเพิ่มความเสี่ยงให้กับการค้าโลกในระยะถัดไปมากขึ้น

สุดท้ายนี้คงต้องยอมรับว่า ปีนี้จะเป็นอีกปีที่ไม่ง่ายสำหรับผู้ประกอบการไทย แต่ผมอยากให้มองวิกฤตเป็นโอกาส ดังคำกล่าวของ Winston Churchill อดีตนายกรัฐมนตรีแห่งสหราชอาณาจักรที่ว่า “A pessimist sees the difficult in every opportunity; an optimist sees the opportunity in every difficulty. หรือคนมองโลกในแง่ร้ายมักเห็นความยากลำบากในทุกโอกาส แต่คนมองโลกในแง่ดีมักเห็นโอกาสในทุกวิกฤต” โดยเฉพาะหากเราเรียนรู้และเตรียมกลยุทธ์รับมือกับภาคที่หันไปให้พร้อม ยิ่งจะทำให้เรารู้ว่าโอกาสได้ก่อนใคร ผมขอเป็นกำลังใจให้ผู้อ่านทุกท่านครับ